

Duinzichtkerk, 26 juli 2020. Voorganger: Klaas Koffeman, straatpastor
Lezingen: I Koningen 3 vers 5 t/m 15a en Matteüs 13 vers 44 t/m 46

Toen wij onlangs vakantie op vakantie waren, zag ik op de camping iemand bezig met een metaaldetector. Je ziet zo iemand soms ook wel op het strand.

Ik probeerde mij in te denken wat er in de man omging.

Wat verwachtte hij te vinden? Waar hoopte hij op? Misschien een verborgen schat?

Ik stel mij zo voor dat Jezus, toen hij dit gelijkenisje uitsprak, misschien wel iemand aan het werk zag met een schep op het land. Een dagloner, zoals dat toen heette, losse arbeidskrachten die per dag betaald werden, als ze een keer nodig waren.

Ingehuurd voor een klus, nooit in vaste dienst, altijd onzeker en meestal arm. Een beetje zoals veel Polen en Bulgaren nu in de bouw en in het Westland, tijdelijk verhuurd door uitzendbureaus.

Als die landarbeider die Jezus zag, nu eens op een schat zou stuiten?

Dat is helemaal niet zo onwaarschijnlijk als het ons misschien lijkt.

In een tijd zonder banken, spaarrekeningen en beleggingen was het een veel voorkomend gebruik dat mensen hun kostbaarheden - geld of juwelen - begroeven om ze veilig te stellen. Om ze later, wanneer het nodig was, weer op te graven.

Maar ja, als zo iemand dan plotseling stierf of als hij de juiste plek vergat, dan bleef die schat liggen.

Wat zou je doen, als je zo'n schat zou vinden?

Toen ik deze vraag eergisteren in de viering van het Straatpastoraat stelde, zei iemand dat je alles wat je vindt tegenwoordig in moet leveren bij de politie, anders ben je strafbaar. Hij had gelijk.

Een ander vertelde dat het onlangs in Schotland gebeurd is dat iemand een aantal gouden munten vond in een stuk land en dat hij en de eigenaar van het land toen afgesproken hebben de opbrengst te delen. Wat de man in de gelijkenis doet, vond hij eigenlijk buiten de wet.

U ziet, wij hebben keurige bezoekers bij het Straatpastoraat.

We kregen in de kapel een interessante discussie over de man in de gelijkenis. Wat hij doet, is misschien op het randje, maar niet buiten de wet. Hij wil de schat niet zomaar meenemen, dat zou diefstal zijn. Maar als hij de akker koopt, is de schat van hem. En als de eigenaar *bereid* is te verkopen, dan weet hij blijkbaar niet van de schat en wordt hij dus ook niet bestolen.

Als de man die de schat vond inderdaad een dagloner of een landarbeider was, moest hij er misschien wel lang voor sparen en veel geduld voor hebben. Dat staat er niet bij.

De landarbeider vond de schat bij toeval, de parelhandelaar uit het tweede gelijkenisje is ernaar op zoek.

Parels werden in de oudheid gezien als het allerkostbaarste bezit, meer nog dan goud of diamanten.

Parelhandelaars wilden er dus graag geld aan verdienen.

Maar de koopman in dit verhaal vindt de parel die hij ziet zo mooi, dat hij alles verkoopt wat hij bezit om deze parel te hebben en zelf te kunnen houden.

“Zo is het ook met het koninkrijk van de hemel”, zegt Jezus. Als je er op stuit - toevallig, of omdat je aan het zoeken bent - dan heb je er álles voor over om er deel aan te krijgen.

Ook wij kunnen dus schatten en parels vinden.

U ziet eruit als ervaren en gedegen kerkgangsters, maar het is misschien toch wel goed om weer even op te frissen wat Jezus precies bedoelt als hij spreekt over “het koninkrijk van de hemel”.

Het is een joodse term, die Matteüs consequent gebruikt, omdat hij zijn evangelie voor joodse lezers schreef, die de naam van God niet uit wilden spreken en die naam daarom vaak omschreven als ‘de hemel’. Lukas, die voor niet-joden schreef, spreekt meestal over het koninkrijk van God.

Wat is dat nu, dat koninkrijk? Waar is het te vinden? Wel, anders dan het woord ‘rijk’ bij ons oproept, is het geen land, geen gebied. En anders dan het woord ‘hemel’ bij ons oproept, is het ook niet iets van de toekomst, van de hemel, het hiernamaals.

Het koninkrijk van de hemel of van God is ónze wereld, de wereld van toen en van nu, maar dan de wereld zoals de Eeuwige die bedoeld heeft, de wereld waar Jezus over vertelt en waar hij tekenen van laat zien. Het helpt mij altijd erg om dat woord koninkrijk te vervangen door een andere vertaling van het griekse woord, nl. koningschap. Het gaat om een wereld, waarin God koning is, waarin Hij het voor het zeggen heeft, het is de wereld van liefde, vrede en gerechtigheid, waar Jezus over spreekt en waar hij ons toe oproept.

Als je *die* wereld, de wereld die Jezus met ons leven en samenleven voorheeft, hebt leren kennen, dan ga je er helemaal voor. Dan zet je alles in wat je hebt. Niet ten koste van je dagelijks leven – die landarbeider en die parelkoopman zullen ook wel gewoon hun brood bij de bakker zijn blijven kopen - maar juist als verrijking en als doel van je dagelijks leven. Als je het koninkrijk als schat en parel hebt leren kennen, dan zie je vanzelf af van allerlei andere dingen die mensen als schatten, als parels beschouwen: geld en rijkdom, status, prestige, een hoge positie, maatschappelijk aanzien, macht.

Een prachtig voorbeeld vinden we in het verhaal over Salomo, de koning die spreekwoordelijk rijk was, maar ook spreekwoordelijk wijs, en bovendien nog een symbool van de vrede. Dat is zelfs de betekenis van zijn naam. Shalom-o. Hoe zat dat nou precies? Was hij uit op rijkdom? Op parels, op pegels? En was het dan handig dat hij zo wijs was? Of was het andersom? Was hij zo wijs en werd hij daardoor zo rijk? Dat zijn de vragen waar de schrijver van Koningen een antwoord op wil geven, en zoals altijd in de oosterse oudheid, geeft hij dat antwoord in de vorm van een verhaal.

Op het moment dat hij koning wordt als opvolger van zijn vader David krijgt Salomo een droom.

Hij mag een wens doen. En die wens zal vervuld worden. Het zal je maar gebeuren!

Salomo wenst geen rijkdom, geen lang leven, geen duizend paarden en strijdwapens om oorlogen mee te winnen of een harem van hier tot Jeruzalem voor zijn eigen lol, nee, hij vraagt een opmerkelijke geest, zegt onze vertaling. Ik zou hier liever vertalen wat er letterlijk staat: “een luisterend hart”.

Salomo weet dat hij als Koning hele belangrijke beslissingen moet nemen, politieke en militaire besluiten die het lot en de toekomst van mensen bepalen.

Hij weet ook dat hij recht zal moeten spreken, want de koning was tevens de hoogste rechter, het hooggerechtshof in eigen persoon. Scheiding der machten bestond nog niet.

Salomo wenst dat hij in staat zal zijn om zó naar mensen te luisteren dat hij de goede beslissingen neemt.

Hij vraagt niet alleen goede oren, die alleen horen wat er feitelijk gezegd en verklaard wordt, maar een luisterend hart, empathie, zouden wij tegenwoordig zeggen, het talent om aan te voelen wat mensen werkelijk raakt en beweegt, ook als ze het niet zo goed onder woorden kunnen brengen.

Deze instelling maakte Salomo tot de koning die hij was. Een koning van de vrede. Niet alleen omdat hij de oorlog niet zocht, maar vooral omdat hij het beste zocht voor ieder mens die op zijn weg kwam, omdat hij zo goed mogelijk wilde luisteren.

Wat Salomo wenste, dat ieder mens tot zijn of haar recht zou komen, dat is precies waar het in het koninkrijk van de hemel, waar het onder het koningschap van God om gaat.

Om die wereld van vrede, liefde en gerechtigheid, waarin ieder tot zijn recht komt.

Een wereld zonder haat, armoede, geweld, achterstelling, discriminatie en racisme.

Het is typisch bijbelse humor, een mooie grap van de verteller dat er dan nog achteraan komt dat Salomo al die andere dingen die je zou kunnen wensen er ook nog bij krijgt. Als een extraatje als het ware. Daar was het hem niet om begonnen, maar hij kreeg het erbij.

Zoals ook Jezus het eens zei: “Zoek eerst het Koninkrijk van God en al het andere zal je bovendien geschonken worden”. Als ‘bovendienetje’ staat daar letterlijk, als extraatje. Het is misschien mooi meegenomen, maar het is niet waar het in het leven om gaat.

En als dat extraatje in de weg zit - of je het nu hebt of juist niet hebt - als het je afleidt van de echte schat in het leven, de ware parels, dan hoop ik dat je het zomaar los kunt laten om de ware schat te kunnen vinden, de echte parel te bemachtigen.

Want als je weet te leven in het koninkrijk van de hemel, aan de hand van de Eeuwige, dan ben je een pareltje aan de kroon van God, een mens van on-schat-bare waarde. Amen.